

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

NC ER – warsztaty PSE S.A.

Interakcje rynkowe - procedury zawieszenia rynku

Mariusz Ochman | mariusz.ochman@pse.pl | DO

Przemysław Kacprzak | przemyslaw.kacprzak@pse.pl | DM

Marcin Faliński | marcin.falinski@pse.pl | DP

Jakub Guzikowski | jakub.guzikowski@pse.pl | DP

Konstancin-Jeziorna | 26 lutego 2018 r.

- **Kodeks Sieci dotyczący stanu zagrożenia i stanu odbudowy systemów elektroenergetycznych (NC ER) zawiera odniesienia do kwestii rynkowych w zakresie:**
 - zawieszania i przywracania przez OSP działań rynkowych i związanych z nimi procesów;
 - rozliczeń okresów, w trakcie których zawieszono zostały działania rynkowe.
- **NC ER nakłada na OSP obowiązek opracowania w terminie do 18 grudnia 2018 r. propozycji zasad zawieszania i przywracania działań rynkowych.**

Zawieszenie działań rynkowych (1)

OSP (art. 35 ust. 1) może zawiesić wybrane działania rynkowe (art. 35 ust. 2) w określonych sytuacjach, tj. gdy:

- system przesyłowy OSP znajduje się w stanie blackout'u; lub
 - OSP wyczerpał wszystkie dostępne w ramach rynku możliwości, a kontynuowanie działań rynkowych w stanie zagrożenia pogorszyłoby jeden z warunków lub większą liczbę warunków, o których mowa w art. 18 ust. 3 rozporządzenia (UE) 2017/1485 [SO GL]; lub
 - kontynuowanie działań rynkowych zmniejszyłoby w znacznym stopniu skuteczność procesu odbudowy do stanu normalnego lub stanu alarmowego; lub
 - nie są dostępne narzędzia i środki łączności niezbędne OSP do prowadzenia działań rynkowych.
- **W tym celu OSP:**
 - ocenia w czasie rzeczywistym zestaw parametrów (art. 36 ust. 4), po przekroczeniu których z określonym czasem opóźnienia wszczyna się procedurę zawieszania działań rynkowych,
 - musi zapewnić wówczas odpowiednią koordynację działań z wieloma podmiotami (art. 35 ust. 5) i informować zgodnie z procedurą przekazywania informacji (art. 38).

Zawieszenie działań rynkowych (2)

Działania rynkowe podlegające zawieszeniu (art. 35 ust. 2):

- a) udostępnianie międzyobszarowych zdolności przesyłowych;
 - b) zgłaszanie ofert bilansujących;
 - c) zgłaszanie zbilansowanej pozycji przez podmiot odpowiedzialny za bilansowanie na koniec przedziału czasowego RDN;
 - d) możliwość zmiany pozycji przez podmioty odpowiedzialne za bilansowanie;
 - e) zgłaszanie grafików wskazanych w art. 111 ust. 1 i 111 ust. 2 SO GL;
 - f) inne istotne działania rynkowe, których zawieszenie jest konieczne dla zachowania działania lub odbudowy systemu.
- **Jeżeli dojdzie do zawieszenia działań rynkowych OSP ma prawo wnioskować, w ramach możliwości technicznych, o dysponowanie Significant Grid User (SGU - znaczący użytkownik sieci).**

Koordinacja w przypadku zawieszania działań rynkowych:

- **Zgodnie z art. 35 ust. 5 OSP koordynuje działania co najmniej z następującymi stronami:**
 - OSP regionów wyznaczania zdolności przesyłowych (CCR), których członkiem jest dany OSP;
 - OSP, z którymi dany OSP zawarł uzgodnienia dotyczące koordynacji procesu bilansowania;
 - „NEMO” i innymi jednostkami przypisanymi do pełnienia lub którym przekazano pełnienie funkcji rynkowych zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2015/1222 [CACM] w obrębie jego obszaru regulacyjnego;
 - OSP bloku regulacyjnego mocy i częstotliwości, którego członkiem jest dany OSP;
 - podmiotami odpowiedzialnymi za skoordynowane wyznaczanie zdolności przesyłowych regionów wyznaczania zdolności przesyłowych (CCR), których członkiem jest dany OSP.

Zasady zawieszania i przywracania działań rynkowych (1)

- Przy tworzeniu zasad zawieszania i przywracania działań rynkowych OSP uwzględnia ich zgodność z zasadami procesów podlegających zawieszeniu, wymienionych w art. 35 ust. 2.
- OSP definiuje obiektywne parametry, jakie prowadzić będą do zawieszenia/przywracania jednego lub większej liczby działań rynkowych, uwzględniając następujące czynniki:
 - a) odsetek odłączeń odbioru w obszarze LFC danego OSP odpowiadający:
 - brakowi możliwości utrzymania swojego bilansu przez istotną część podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie;
 - konieczności odejścia przez OSP od zwykłych procedur bilansowania w celu skutecznego ponownego podania napięcia;
 - b) odsetek odłączeń mocy wytwórczych w obszarze LFC danego OSP odpowiadającego brakowi możliwości utrzymania swojego zbilansowania przez istotny odsetek podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie;
 - c) udział i rozłożenie geograficzne niedostępnych elementów systemu przesyłowego odpowiadających:
 - desynchronizacji istotnej części obszaru LFC, w wyniku której normalny proces bilansowania nie działa prawidłowo;
 - obniżeniu do zera międzyobszarowych zdolności przesyłowych na granicy (granicach) obszaru rynkowego.

Zasady zawieszania i przywracania działań rynkowych (2)

- d) niemożność wykonywania przez POB, DUB, NEMO, OSDp działań rynkowych z powodu lub powodów, leżących poza ich kontrolą;
- e) braku prawidłowo funkcjonujących narzędzi i środków łączności niezbędnych do:
 - przeprowadzenia jednolitego łączenia rynków dnia następnego lub bieżącego lub działania mechanizmu alokacji zdolności przesyłowych typu explicit;
 - przeprowadzenia procesu odbudowy częstotliwości;
 - przeprowadzenia procesu zastępowania rezerw;
 - zgłoszenia zbilansowanej pozycji przez podmiot odpowiedzialny za bilansowanie w dniu następnym oraz zmiany pozycji;
 - zgłoszenia grafików, o których mowa w art. 111 ust. 1 i 2 SO GL.
- **OSP wyznacza dla zdefiniowanych parametrów czas opóźnienia, który należy uwzględnić przed wszczęciem procedury zawieszania działań rynkowych.**

Procedura przekazywania informacji (1)

- **Uruchamiana przez OSP w trakcie zawieszania i przywracania działań rynkowych;**
- **Zawiera zadania i działania, które powinny wykonać podmioty pełniące określone role w trakcie zawieszania i przywracania działań rynkowych;**
- **Powinna umożliwiać jednoczesne przesłanie informacji do następujących podmiotów:**
 - stron, o których mowa w art. 35 ust. 5 NC ER;
 - podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie;
 - dostawców usług bilansujących;
 - OSD przyłączonych do systemu przesyłowego;
 - właściwych organów regulacyjnych zainteresowanych państw członkowskich zgodnie z art. 37 dyrektywy 2009/72/WE.

Procedura przekazywania informacji (2)

- **Według rozporządzenia w procedurze przekazywania informacji powinny być zawarte co najmniej następujące działania:**
 - powiadomienie przez OSP o zawieszeniu działań rynkowych zgodnie z art. 35;
 - powiadomienie przez OSP o oszacowanych w możliwie najlepszy sposób czasie i dacie odbudowy systemu przesyłowego;
 - powiadomienie przez NEMO i inne podmioty przypisane do pełnienia funkcji rynkowych zgodnie z CACM i rozporządzeniem (UE) 2016/1719 [FCA] o zawieszeniu ich działań, o ile takie nastąpiło;
 - aktualizowanie przez OSP informacji na temat procesu odbudowy systemu przesyłowego;
 - powiadomienie przez podmioty, o których mowa w ust. 2 lit. a) – d), o działaniu ich narzędzi rynkowych i systemów komunikacji;
 - powiadomienie przez OSP o przywróceniu systemu przesyłowego do stanu normalnego lub alarmowego;
 - powiadomienie przez NEMO i inne podmioty przypisane do pełnienia lub którym przekazano pełnienie funkcji rynkowych zgodnie z CACM o oszacowanych w możliwie najlepszy sposób czasie i dacie przywrócenia działań rynkowych;
 - potwierdzenie przez NEMO i inne podmioty przypisane do pełnienia lub którym przekazano pełnienie funkcji rynkowych zgodnie z CACM dotyczące przywrócenia działań rynkowych.

Procedura przekazywania informacji (3)

- **Sposób przekazywania informacji:**

- powiadomienia i zaktualizowane informacje przekazywane przez OSP, NEMO i inne podmioty pełniące funkcje rynkowe, są publikowane na stronach internetowych tych podmiotów;
- jeśli nie ma możliwości użycia strony internetowej do przekazywania informacji, wówczas podmiot podlegający obowiązkowi powiadamiania informuje za pośrednictwem poczty elektronicznej lub jakichkolwiek innych dostępnych środków co najmniej te podmioty, które uczestniczą bezpośrednio w zawieszonych działaniach rynkowych.

Zasady rozliczania w przypadku zawieszenia działań rynkowych

- **OSP może zaproponować te same zasady, jakie stosuje w ramach działań w stanie normalnym;**
- **Zasady są zatwierdzane przez właściwy organ regulacyjny;**
- **Według art. 39 ust. 3 NC ER zasady powinny spełniać następujące wymagania:**
 - zapewniać neutralność finansową każdego OSP oraz odpowiedniej osobie trzeciej, której OSP przekazał zadania dot. rozliczania w przypadku zawieszenia działań rynkowych;
 - zapobiegać zakłóceniom zachęt lub zachętom przynoszącym efekty odwrotne do zamierzonych w odniesieniu do podmiotów odpowiedzialnych za bilansowanie, dostawców usług bilansowania systemu i OSP;
 - motywować podmioty odpowiedzialne za bilansowanie, aby dążyły do zachowania zbilansowania lub udzielały pomocy przy przywracaniu zbilansowania w systemie;
 - zapobiegać jakimkolwiek karom pieniężnym nakładanym na podmioty odpowiedzialne za bilansowanie oraz dostawców usług bilansujących w związku z wykonaniem działań wymaganych przez OSP;
 - zniechęcać OSP do zawieszania działań rynkowych, chyba że jest to bezwzględnie konieczne, i motywować OSP do jak najszybszego przywrócenia działań rynkowych;
 - motywować dostawców usług bilansowania systemu do oferowania usług przyłączającemu OSP, które pomagają w odbudowie systemu do stanu normalnego.

Przywracanie działań rynkowych

- Po ustąpieniu sytuacji, która była przyczyną zawieszenia działań rynkowych i wcześniejszym poinformowaniu podmiotów, zgodnie z art. 38 ust. 2 NC ER, OSP w koordynacji z NEMO działającymi na jego obszarze regulacyjnym oraz z sąsiednimi OSP rozpoczyna procedurę przywracania działań rynkowych.
- W celu przywrócenia działań rynkowych podejmowane są następujące działania:
 - OSP w koordynacji z sąsiednimi OSP przywraca procesy OSP, na które miało wpływ zawieszenie działań rynkowych;
 - NEMO w koordynacji z OSP i podmiotami, o których mowa w art. 35 ust. 5 NC ER, rozpoczynają odbudowę procesów jednolitego łączenia rynków dnia następnego lub dnia bieżącego po uzyskaniu informacji, że procesy OSP zostały przywrócone;
 - jeżeli miało miejsce zawieszenie udostępniania międzyobszarowych zdolności przesyłowych w celu ich przywrócenia, OSP dokonuje aktualizacji międzyobszarowych zdolności przesyłowych na potrzeby alokacji zdolności przesyłowych z zastosowaniem najbardziej odpowiedniego wariantu spośród wymienionych w art. 37 ust. 4 NC ER dla każdego podstawowego okresu handlowego;
 - Nie później niż 30 dni po przywróceniu działań rynkowych OSP przygotowuje sprawozdanie wyjaśniające zdarzenie, które było powodem zawieszenia oraz okoliczności jego wdrożenia i wpływ zawieszenia rynku. Należy również wykazać, czy podjęte działania były zgodne z zasadami zawieszania i przywracania działań rynkowych. Sprawozdanie przekazywane jest do stosownego organu regulacyjnego (art. 37 dyrektywy 2009/72/WE) i podmiotów, o których mowa w art. 38 ust. 2 NC ER.

Harmonogram konsultacji publicznych

- **Ramowy harmonogram konsultacji publicznych zasad zawieszania i przywracania działań rynkowych oraz zasad rozliczeń w sytuacji zwieszenia działań rynkowych:**
 - październik 2018 r. – rozpoczęcie konsultacji publicznych;
 - październik 2018 r. – warsztaty;
 - listopad 2018 r. – zakończenie konsultacji publicznych;
 - listopad/grudzień – warsztaty podsumowujące wyniki konsultacji;
 - 18 grudnia 2018 r. - termin przekazania dokumentów do URE.
- **W razie konieczności powyższy harmonogram może ulec zmianie.**

Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

Dziękujemy za uwagę

